

MEĐUNARODNO TRŽIŠTE PIVA – STANJE I TENDENCIJE

Branislav Vlahović¹, Ljiljana Radišić²

Izvod: u radu se analizira međunarodno tržište piva. Determnisani su trendovi i promene u međunarodnom prometu, apostrofirani su najveći izvoznici i uvoznici piva u svetu. Izvore podataka predstavlja baza Međunarodnog trgovinskog centra (*International Trade Centar-ITC*) u vremenskom periodu 2010-2014. godina. Prosečan svetski izvoz piva u istraživanom vremenskom periodu iznosio je 14 miliona tona (14 milijardi litara), sa tendencijom rasta po stopi od 5,4% godišnje. Najveći izvoznik je Meksiko sa 2,3 miliona tona i učešćem od 16% u svetskom izvozu. Veliki izvoznici su i Holandija, Nemačka, Belgija i Francuska koje daju polovinu svetskog izvoza piva. Najveći uvoznik je SAD sa 3,3 miliona tona i učešćem od 25% u svetskom uvozu. Veliki uvoznici su i Velika Britanija, Nemačka, Francuska i Italija, koje apsorbuju skoro polovinu (47%) svetskog uvoza piva. Perspektiva daljnjeg globalnog rasta tržišta leži u činjenici konstantnog povećanja tražnje primarno generisanog na tržištu SAD i perspektivnim tržištima kao što su Kina, Indija i Rusija.

Ključne reči: pivo, promet, izvoz, uvoz, potrošnja

Uvod

Cilj istraživanja jeste da se sagledaju osnovne karakteristike i trendovi na međunarodnom tržištu piva, odnosno determinišu najznačajniji učesnici u međunarodnoj razmeni. Pivo je uzeto u istraživanje jer predstavlja značajan proizvod i ima dugu tradiciju u međunarodnoj trgovini. Pivo se značajno razlikuje prema sirovinama, recepturi, procesu proizvodnje, sadržaju alkohola, sastojcima, izgledu, mirisu, boji i ukusu (Jackson, 1998.). Prema sadržaju ekstrakta u masi osnovne sladovine pre vrenja piva se dele na: laka 6-9% ekstrakta, standardna 10-12%, specijalna 12,5-14% i jaka piva 18-20% ekstrakta. Sadržaj alkohola u pivu kreće se u rasponu od 0,5% do 10%. Piva se na osnovu ovoga dela na: bezalkoholna (manje od 0,5% alkohola), laka (ispod 3,5%) standardna (lager i ale od 3,5 do 5%), jaka (preko 5% alkohola). Osnovna podela piva prema boji je na: svetla, tamna i crna piva. U poslednje vreme naročito su popularna piva sa različitim ukusima (limun, narandža, jabuka i sl.).

Materijal i metode rada

Osnovni izvori podataka preuzeti su iz statističke baze podataka Međunarodnog Trgovinskog centra (*International Trade Centar-ITC*), za vremenski period od 2010. do 2014. godine uz primenu standardnih statističko-matematičkih metoda. Intenzitet kretanja promena kvantifikovanje izračunavanjem stopa promena primenom funkcija sa naj-

¹ Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu, Trg Dositeja Obradovića 8, 21000 Novi Sad, Srbija (vlahovic@polj.uns.ac.rs);

² Carlsberg Srbija, Proleterska 17, 21413 Čelarevo, Srbija.

prilagođenijim linijama trenda originalnim podacima. Takođe, koristili su se i rezultati dosadašnjih istraživanja navedene problematike.

Rezultati istraživanja i diskusija

Izvoz piva u svetu

U istraživanom vremenskom periodu (2010-2014.) prosečna proizvodnja piva u svetu iznosila je 194 miliona tona. Izvoz piva u svetu iznosio je 14 miliona tona sa tendencijom značajnog rasta po prosečnoj stopi od 5,4% godišnje. Od ukupne svetske proizvodnje piva u promet dospeva 7%. Vrednosno iskazano svetski izvoz prosečno je iznosio 12,6 milijardi US dolara, što ga svrstava u proizvode sa visokim učešćem u strukturi međunarodnog prometa.

Regionalno posmatrano, ubedljivo najveći svetski izvoznik je Evropa, koja daje 8,6 miliona tona, skoro dve trećine (61%) svetskog izvoza i značajno povećava izvoz. Najveći svetski izvoznik piva jeste Evropska unija (28) koja participira sa više od polovine svetskog izvoza (56%).

Analizirano po zemljama najznačajniji izvoznik piva u svetu jeste Meksiko čiji prosečan izvoz iznosi 2,3 miliona tona (2,3 milijarde litara), što čini 16,4% svetskog izvoza. U 2014. godini učešće raste na skoro 18%. Meksiko proizvodi devet miliona tona piva i šesti je svetski proizvođač. U pivarskoj industriji dominiraju dve kompanije: Grupo Modelo koja se nalazi u sastavu pivarskog giganta AB InBev i FEMSA (Cerveceria Cuauhtemoc Moctezuma) u vlasništvu holandske kompanije Heineken. Grupo Modelo dominira na tržištu piva sa 57% tržišnog učešća, sledi Heineken Meksiko sa 41% (Hernandez, 2013). Izvoz beleži tendenciju značajnog rasta po stopi od 7,7% godišnje (tabela 1.). Meksiko zvozi četvrtinu ukupne domaće proizvodnje piva. Vrednost izvoza prosečno iznosi 2,1 milijardu dolara. Daleko najveći izvoz ostvaruje se u SAD (79%), slede Kanada (4%), Australija (3%), Velika Britanija (3%) i Čile (2%). One apsorbuju više od 90% ukupnog izvoza piva iz Meksika. Najznačajnije izvozne robne marke piva su: *Corona, Pacifico, Negra Modelo, Victoria, Modelo Especial, Dos Equis, Carta Blanca, Sol, Tecate* i dr. Robna marka *Corona* dominira, izvozi se u više od 150 zemalja sveta, najviše se izvozi u SAD.

Tabela 1.: Najveći izvoznici piva u svetu,(2001-2011.), 000 tona

Table 1: The largest exporters of beer in the world, 000 tons

<i>Država - Country</i>	<i>Prosek Average</i>	<i>Učešće u svetu (%) Participation in the World</i>	<i>Stopa promene Rate of change (%)</i>	<i>Vrednost miliona \$ Value</i>
Meksiko – Mexico	2.287	16,3	7,7	2.128
Holandija – Holland	1.738	12,4	3,1	1.967
Nemačka – Germany	1.545	10,7	1,2	1.356
Belgija – Belgium	1.252	8,9	3,6	1.276
Francuska - France	483	3,4	19,1	410

Izvor: *Obračun na bazi <http://www.trademap.org/>*

Na drugom mestu nalazi se Holandija čiji prosečan izvoz iznosi 1,7 miliona tona (1,7 milijardi litara), što čini 12% svetskog izvoza. Izvoz beleži tendenciju umerenog i stabilnog rasta po stopi od 3,1% godišnje. Proizvodnja je na nivou od 2,5 miliona tona. Izrazito je izvožno orijentisana, izvozi dve trećine ukupne domaće proizvodnje piva. Vrednost izvoza iznosi blizu dve milijarde dolara. Najznačajniji izvoz ostvaruje se u SAD (35%), slede Francuska (8%), Velika Britanija (7%), Belgija (6%) i Španija (4%). Pomenute zemlje apsorbivale dve trećine izvoza piva iz Holandije. Najznačajnije robne marke piva u izvozu su: *Heineken i Amstel*, slede *Hertog Jan, Grolsch, La Trappe, Tilburg's Dutch Brown Ale, Giffikker, Jopen Bier, Alfa i Budel* (<http://www.midfielddynamo.com/>).

Sledi Nemačka koja ima veoma razvijenu pivarsku industriju sa dugom tradicijom u proizvodnji i značajnom u potrošnji piva. Prosečan izvoz iznosi 1,5 miliona tona, što čini 10,7% svetskog izvoza. Izvoz beleži tendenciju neznatnog rasta po stopi od 1,2% godišnje. Proizvodnja piva iznosi 8,9 miliona tona, a izvozi se 17% ukupne domaće proizvodnje. Vrednost izvoza iznosi 1,4 milijardi US dolara godišnje. Najznačajniji izvoz ostvaruje se u Italiju (20%), sledi Francuska (12%), Holandija (11%), SAD (9%) i Kina (5%). U poslednje vreme značajno se povećava izvoz u Kinu. Navedene zemlje apsorbivale su više od polovine ukupnog izvoza piva. *Beck's*, je najprodavanije nemačko pivo u inostranstvu. Najviše se izvoze sledeće robne marke: *Lowenbrau, Krombacher, Paulaner, Bitburger, Erdinger Warsteiner, Jever, Veltins, Hefeweizen* i dr.

Na međunarodnom tržištu dominiraju multinacionalne kompanije koje povećavaju svoju proizvodnju i snažnim marketinškim aktivnostima teže da povećaju prodaju i ostvare što veći profit. Najveća svetska pivarska kompanija je Anheuser-Busch InBev (AB InBev) sa sedištem u Belgiji, ušla je u ozbiljne pregovore oko preuzimanja najvećeg konkurenta i rivala, kompanije SABMiller. Vrednost preuzimanja procenjuje se na 106 milijardi dolara, dok bi zajednička kompanija imala tržišnu vrednost od oko 270 milijardi dolara. Zajednička megakompanija proizvodila bi čak trećinu ukupne svetske proizvodnje piva. AB InBev trenutno participira više od 20% svetskog tržišta i poseduje više od 200 brendova. Najavljeno spajanje samo je jedno u nizu preuzimanja koja su obeležila, i konsolidovala svetsku industriju piva u poslednjih desetak godina. AB InBev nastao je kad je 2008. godine InBev preuzeo američku kompaniju Anheuser-Busch. Četiri godine pre toga InBev je stvoren spajanjem vodećeg južnoameričkog proizvođača piva AmBeva i belgijskog Interbrea (<http://www.dummies.com/>).

Zemlje navedene u tabeli 1, imaju apsolutnu dominaciju u izvozu jer daju više od polovine (52%) ukupnog izvoza piva. Imaju savremenu tehnologiju i dugu tradiciju u proizvodnji što je rezultiralo visokim kvalitetom i prepoznatljivim robnim markama. Njihova piva tražena su na svetskom tržištu, tako da se u narednom periodu može očekivati dalja ekspanzija izvoza. Globalno tržište piva suočava se sa raznim ograničenjima, kao što su visoki porezi u pojedinim zemljama, normama i ograničenjima od strane Vlada i zdravstvenim ograničenjima. Potrošnja je još uvek pod jakim uticajem sezonosti. Smetnja za globalno tržište piva jesu visoke investicije u proizvodnji i distribuciji. Potrošnja je još uvek dosta nestabilna u pojedinim zemljama sveta usled ekonomskih razloga. Međutim, sa izlaskom iz ekonomske krize očekuje se da će tržište piva povratiti snagu zbog povećanja kapaciteta potrošnje (<http://www.transparencymarketresearch.com/>). Najprodavanije robne marke piva u svetu su: *Snow beer, Tsingtao, Budweiser, Yanjing beer, Bud light, Corona Extra, Skol, Heineken, Coors light i Brahma* (<http://www.bloomberg.com/>).

Uvoz piva u svetu

Najveći svetski uvoznik piva je Evropa, koja apsorbuje 44% ukupnog uvoza. Regionalno najznačajniji svetski uvoznik je Evropska unija (28), koja je u istraživanom vremenskom periodu apsorbivala 39% svetskog uvoza.

Analizirano po zemljama, daleko najznačajniji uvoznik piva u svetu su Sjedinjene Američke Države sa prosečnim uvozom od 3,3 miliona tona, što čini četvrtinu ukupnog svetskog uvoza. Ostvaruje tendenciju umerenog rasta po stopi od 1,7% godišnje (tabela 2.). Prosečna vrednost uvoza piva iznosila je 3,7 milijardi US dolara. SAD istovremeno predstavlja drugog svetskog proizvođača piva (iza Kine) sa proizvodnjom od 23 miliona tona (2014.). Prema ostvarenoj potrošnji od 82 litra po stanovniku nalazi se na 13 mestu u svetu (<http://www.cnbc.com/>). Jedan od razloga visokog uvoza jeste i proširenje asortimana raznim svetskim vrstama piva na domaćem tržištu, na kom postoji oko 13 hiljada brendova piva (Ascher, 2012). Najveći deo, više od polovine uvoza anticipira se iz Meksika (56%), slede Holandija (18%), Kanada (8%), Belgija (5%) i Irska (3%). Napred navedene zemlje dominiraju u uvozu sa učešćem od preko 90%. U strukturi uvoza dominira meksičko pivo *Corona*, slede *Heineken*, *Modelo Especial*, *Corona Light*, *Stella Artois Lager* i *Dos Equis Lager*.

Tabela 2.: Najveći uvoznici piva u svetu (2010-2014.), 000 tona
Table 2: The largest importers of beer in the world, 000 tons

Država – Country	Prosek <i>Average</i>	Učešće u svetu % <i>Participation in the World</i>	Stopa promene <i>Rate of change (%)</i>	Vrednost miliona \$ <i>Value</i>
SAD – USA	3.266	25,2	1,7	3.733
V. Britanija – U. Kingdom	868	6,7	2,7	695
Nemačka – Germany	690	5,3	-2,0	573
Francuska – France	683	5,3	0,6	648
Italija – Italy	625	4,8	-0,5	644

Izvor: *Obračun na bazi <http://www.trademap.org/>*

Na drugom mestu nalazi se Velika Britanija sa 868 hiljada tona, odnosno 6,7% ukupnog svetskog uvoza, sa stopom rasta od 2,7%. Sa dostignutom potrošnjom od 99 litara po stanovniku nalazi se na šestom mestu u svetu (2014.). U uvozu najviše su zastupljena piva iz Irske (30%), sledi Holandija (17%), Italija (12%), Nemačka (12%) i Francuska (10%). Pomenute zemlje čine više od tri četvrtine ukupnog uvoza. Evidentno je da dominira uvoz iz zemalja Evropske unije. Potrošači u Velikoj Britaniji dugo su bili poznati po potrošnji tzv. „toplih piva“. Međutim, ta tradicija polako se gubi, a razlog za to je uvoz stranih „hladnih piva“ koja su preplavila britansko tržište. Najprodavaniji i najpoznatiji domaći brend „Carling“ i „Carling Black Label“. U uvozu i potrošnji dominira australijsko pivo *Foster’s Lager*, slede belgijska *Stella Artois*, i danski *Carlsberg*.

Sledi Nemačka sa uvozom od 690 hiljada tona i 5,3% ukupnog svetskog uvoza. Karakteriše ga trend smanjenja uvoza po stopi od 2,0% godišnje. Ovo je uslovljeno opadanjem tražnje i potrošnje na tržištu. Nemačka predstavlja trećeg najvećeg potrošača piva u svetu sa 116 litara po stanovniku godišnje (2014.). U uvozu najviše su zastupljena piva iz Danske sa 41%, sledi Belgija sa 19%, Češka Republika sa 13%, Holandija sa 8% i

Švedska sa 6%, što čini više od tri četvrtine ukupnog uvoza. Evidentno je da je najveći uvoz iz zemalja Evropske unije.

Najveći svetski uvoznici, dati u tabeli 2, participiraju skoro polovinu svetskog uvoza (47%). Pet pivarskih industrija: *AB In Bev*, *SABMiller Plc*, *Heineken NV*, *Carlsberg A/C* i *China Resources Enterprise Ltd*, dominiraju na tržištu i daju više od polovine svetske proizvodnje i prodaje piva.

Na bazi ostvarenih tendencija, u narednom periodu može se očekivati dalja ekspanzija međunarodne trgovine. Ona će, pre svega, zavisiti od kupovne moći potrošača, odnosno od ekonomskih faktora. Najveća šansa jeste u širenju na azijska tržišta, naročito na ona Bliskog istoka gde sve više dolazi do liberalizacije zakona o alkoholu i zbog razvoja turizma dozvoljava se proizvodnja, distribucija, prodaja i konzumacija piva. Takođe dobra prilika razvoja vidi se u premeštanju i ponudi lokalnih brendova drugim tržištima. Tipičan primer jeste što je Anheuser-Busch InBev preuzeo robnu marku piva *Corona* koja je bila popularna na tržištu Centralne i Severne Amerike te je plasira na globalno tržište i postiže značajan uspeh. Na sličan način veliki uspeh imao je brend *Budweiser* na američkom tržištu. Interesantno bi bilo videti kakav bi bio efekat prebacivanje nekog lokalnog kvalitetnog brenda iz Belgije, Danske, Nemačke, Irske ili Češke (koje su poznate po tradicionalnim pivima) na još nerazvijena, ali brzorastuća tržišta Azije, Afrike ili Južne Amerike. Sigurno će doprineti rastu globalne potrošnje piva u narednom periodu ([www. http://finance.hr/](http://finance.hr/)).

Najvećim proizvođačima piva na svetskom tržištu osnovni zadatak u budućnosti biće povećanje konkurentnosti zbog postojanja i širenja mnogobrojnih malih (mikro) pivara koje pokrivaju lokalna tržišta u celom svetu, koje su usmerene na kvalitet, specijalitet i individualnost, kao što su Kraft pivare (Craft). Naime, u svetu raste tražnja za tzv. Craft pivima. Poznata su i kao “zanatska” piva, specifična po tome što su nastala u malim, nezavisnim pivarama gde je proizvodnja vrlo individualna i specifična.

Zaključak

Tržište piva u svetu veoma je dinamično. Vlada velika konkurencija kako zemalja tako i velikih pivarskih kompanija. Pet pivarskih industrija: *AB In Bev*, *SABMiller Plc*, *Heineken NV*, *Carlsberg A/C* i *China Resources Enterprise Ltd*, apsolutno dominiraju na međunarodnom tržištu piva. Prosečan svetski izvoz piva u istraživanom vremenskom periodu iznosio je 14 miliona tona, sa tendencijom značajnog rasta po stopi od 5,4% godišnje. Najveći svetski izvoznik je Meksiko sa 2,3 miliona tona i učešćem od 16% u svetskom izvozu. Najveći deo piva izveze se na tržište SAD, Australije i Kanade. Veliki izvoznici su i Holandija, Nemačka, Belgija i Francuska koje daju više od polovine (52%) svetskog izvoza piva.

Najveći svetski uvoznik je SAD sa 3,3 miliona tona i učešćem od 25% u svetskom uvozu. Najveći deo piva uvozi iz Meksika, Holandije i Kanade. Veliki uvoznici su i Velika Britanija, Nemačka, Francuska i Italija koje apsorbuju skoro polovinu (47%) svetskog uvoza piva. U narednom periodu može se očekivati rast međunarodnog prometa. Perspektiva daljnjeg globalnog rasta tržišta leži u činjenici konstantnog povećanja tražnje primarno generisanog na tržištu SAD i perspektivnim tržištima kao što su Kina, Indija i Rusija. Rast tržišta dominantno zavisice od ekonomskih faktora.

Literatura

- Ascher, B. (2012). Global beer – The Road to monopoly, The American Antitrust Institute, str. 24.
- Hernandez, Alicija (2013): The Mexican Craft Beer Market -A Market Assessment, Global Agriculture Information Network, str. 1.
- Jackson, M. (1998): Ultimate Beer. New York: DK Publishing, Vol. 3.str. 32
- [http://www.transparencymarketresearch.com/Global Beer Market - Industry Size, Share, Trends, Analysis And Forecasts, 2012 – 2018](http://www.transparencymarketresearch.com/Global%20Beer%20Market%20-%20Industry%20Size,%20Share,%20Trends,%20Analysis%20And%20Forecasts,%202012%20-%202018)
- http://www.midfielddynamo.com/leagues/holland/10_beers.htm
- <http://www.dummies.com/how-to/content/mexican-beer-brewing.html> - major beer brands in Mexico.
- [http://www.cnbc.com/-top 20 beer drinking countries](http://www.cnbc.com/-top-20-beer-drinking-countries)
- <http://www.finance.hr/media/si/istrazivanje/2014-01-12-Pivska.pdf>
- <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-05-21/the-world-s-top-10-beers>
- *Sajtovima pristupljeno: decembar 2015 i januar 2016.

INTERNATIONAL BEER MARKET – STATUS AND TRENDS

Branislav Vlahović¹, Ljiljana Radišić²

Abstract

Abstract: The paper analyses international beer market. The aim of the paper is to determine the trends and changes in the international trade and to emphasise the largest exporters and importers of beer in the world. The source of the data is the database of the International Trade Centre (ITC) for the period 2010-2014. The average world export of beer in the studied period was 14 million tons (14 billion litres), growing at the rate of 5.4% per annum. The largest exporter is Mexico with 2.3 million tons and a share of 16% in the world export of beer. Large exporters are also Holland, Germany, Belgium and France, which provide half of the world export. The largest importer is the USA with 3.3 million tons and a share of 25% in the world import. Large importers are also Great Britain, Germany, France and Italy, which make up almost half (47%) of the world import of beer. The prospect of further global growth of the beer market lies in the fact that there is continual increase of demand primarily generated on the market of the USA and prospective markets such as China, India and Russia.

Key words: beer, trade, export, import, consumption.

¹ University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Novi Sad, Trg Dositeja Obradovića, 2, Novi Sad, Serbia (vlahovic@polj.uns.ac.rs);

² Carlsberg Serbia, Proleterska 17, 21413 Čelarevo, Serbia.